

Leta 1971 je bil med ustanovitelji Mednarodnega odonatološkega društva (*Societas internationalis odonatologica* – SIO) in takrat je organiziral tudi prvi evropski odonatološki simpozij. Eden od sklepov tega »gremija« je bila tudi ustanovitev revije *Odonatologica*, ki izhaja od leta 1972 do danes, od leta 1978 dalje pa tudi *Notulae odonatologicae*. Bil je tudi urednik znanstvenih časopisov *Genetica* (1971–1990), *Odonatologica* (1972–2013), *Notulae odonatologicae* (1978–2013), *Opuscula zoologica fluminensia* od leta 1984 in ustanovitelj revij *Advances in Odonatology* (v Parizu) in *Malangpo* (v Bangkoku). S tem njegova uredniška dejavnost še vedno ni izčrpana, saj je bil še v uredniških odborih različnih drugih revij.

O njegovem delu sta izšli dve knjigi, posvečeni njemu osebno, prva z naslovom *Odonata: Biology of Dragonflies* leta 2007 in druga, novejša *Dr. Bastiaan Kiauta*,

Odonatologist and Polymath leta 2019. Obe je uredil in pripravil dr. Tyagi iz Indije in pri tem povabil k sodelovanju odonatologe s celega sveta.

Število njegovih znanstvenih in strokovnih publikacij je več kot 400, napisal je tudi neverjetnih 19.880 kratkih prikazov tujih odonatoloških del. Leta 2002 je bil ob upokojitvi imenovan za zaslužnega profesorja Univerze v Utrechtu. Leta 1981 je bil imenovan za častnega člana SIO. Nizozemska kraljica ga je leta 2002 počastila z nazivom vitez Oranje-Nassauskega reda. Nizozemsko odonatološko društvo pa mu je leta 2004 podelilo zlato odlikovanje.

Na Slovenijo ga vežejo poleg spominov na mlade dni zasluge za ustanovitev Slovenskega odonatološkega društva (SOD) leta 1992, bil je tudi pobudnik in soorganizator prvega regionalnega odonatološkega simpozija leta 1994. V Mariboru je leta

1997 pomagal organizirati XIV. Mednarodni odonatološki simpozij. Seveda je bil dejaven sodelavec slovenskih kačjepastiroslovnih revij *Exuviae* in *Erjavecija*, saj ni bilo številke, v kateri ne bi objavil kakšnega tehtnega, večinoma zgodovinskega prispevka. Leta 2015 je postal tudi prvi častni član SOD.

Za člana Slovenske akademije znanosti in umetnosti je bil izvoljen leta 2007 in leta 2015 za rednega člana. Kljub želji, da se udeležuje sej našega IV. razreda za naravoslovne vede, mu to zadnji čas ni bilo dano. Boštjan je imel težave s srcem in to srce ga je na koncu tudi izdalo. ✨

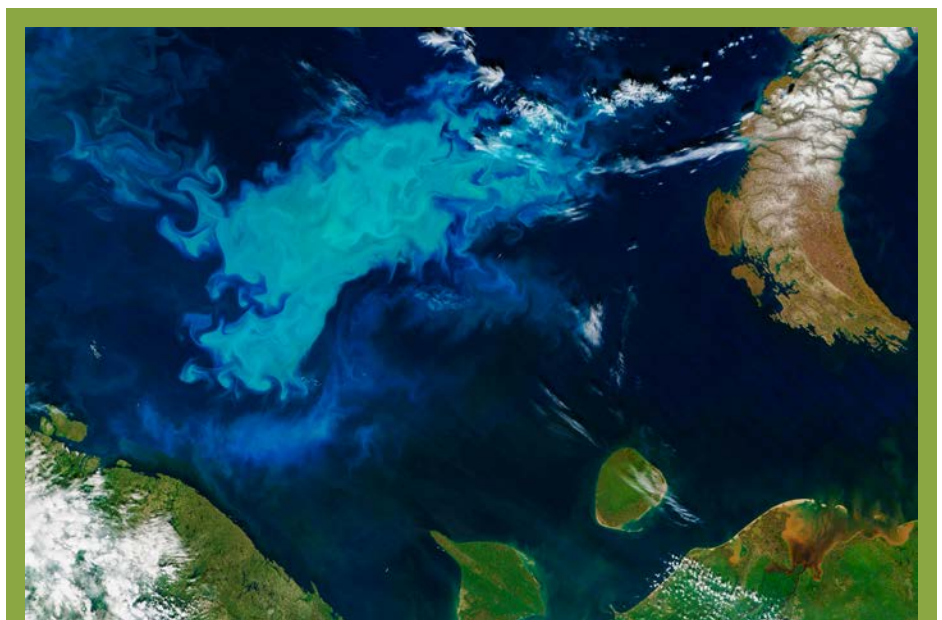
Z nestorjem raziskovanja kačjih pastirjev v Sloveniji smo v *Trdoživu* (IV/2) objavili intervju. Vabljeni k ponovnemu branju.

FOTOGODBA: Spoznajmo kokolite

Besedilo in foto: Miloš Bartol

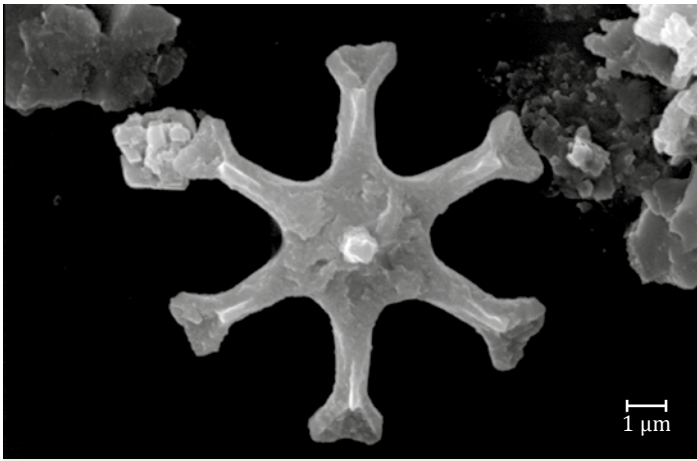
Haptofiti (deblo Haptophyta) so evkariotske enocelične alge in ena od najpogostejših komponent morskega fitoplanktona. Večina znanih živečih vrst meri med 2 in 40 µm in tvori skelet iz kompleksno oblikovanih kalcitnih ploščic, ki jim pravimo kokoliti. Celo ten skelet celice imenujemo kokosfera, vrste haptofitov, ki nosijo kokolite, pa kokolitofore.

Kokoliti se tvorijo v celicah, od koder se z eksocitozo izločijo na površino. Pogosto se dobro ohranijo kot (nano)fosili in so lahko glavna sestavina morskih karbonatnih sedimentov. Najstarejši kokoliti so znani iz zgornjega triasa, molekularne ure pa kažejo na bistveno starejši izvor skupine – v karbonu. Kokoliti so zelo odporni in se lahko ohranijo skozi daljša časovna obdobja, če jih ne uniči raztapljanje. Na račun izpiranja iz sedimentov in ponovne sedimentacije se starejši kokoliti pogosto »preselijo« v mlajše plasti. Vrhnja plast usedlin v Piranskem zalivu tako na primer vsebuje znaten delež fosilnih kokolitov, ki izvirajo iz laporovcev v flišnih klifih na obali.

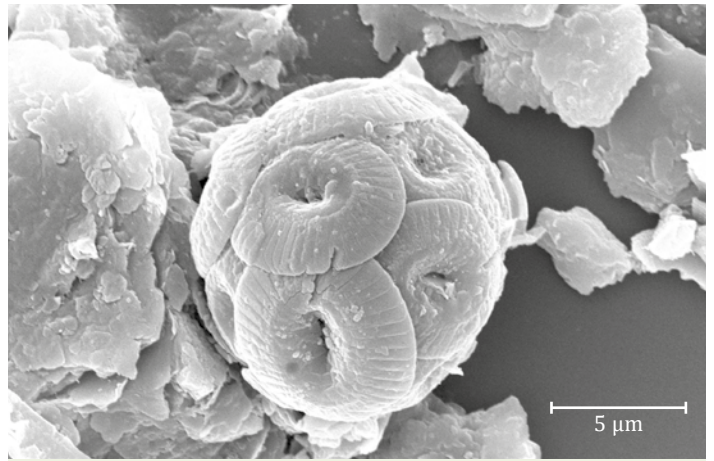

Kokolitofore lahko zaznamo tudi iz vesolja

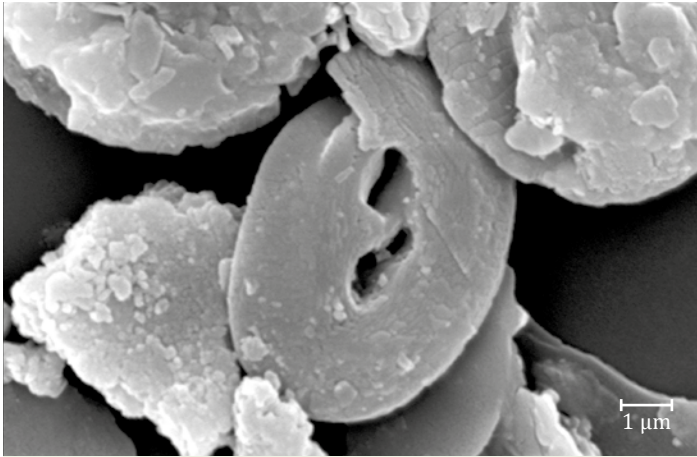
Recentna vrsta kokolitofor *Emiliania huxleyi* je en od najbolj pogostih organizmov v sodobnih oceanih, ki ob cvetenju dosega množino več milijonov (1 do 115×10^6) celic na liter vode. Zaradi sipanja svetlobe na odpadlih kokolitih so ti pojavi opazni tudi iz vesolja. Na sliki Barentsovo morje v Arktičnem oceanu, fotografirano 6. 7. 2016 iz satelita Terra, kjer mlečno modro barvo predstavljajo kokolitofore. (foto: NASA – Jeff Schmaltz in Joshua Stevens; več fotografij na: <https://earthobservatory.nasa.gov/images/88316/the-barents-sea-abloom>)

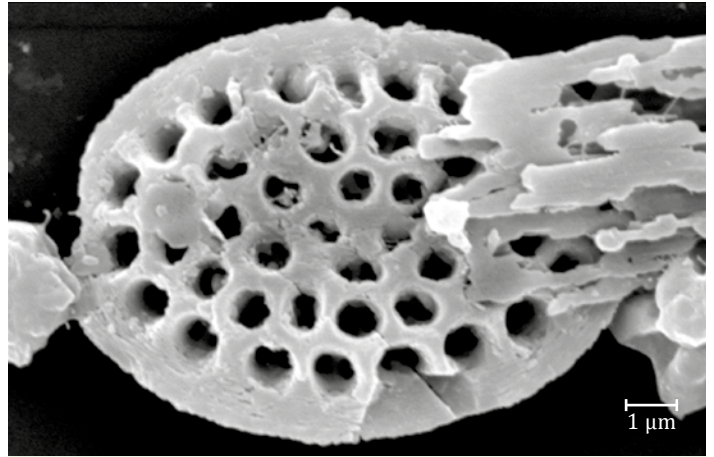
Helicosphaera minuta (VEM, 7.500-x povečava).

Coccolithus pelagicus (VEM, 5.000-x povečava).

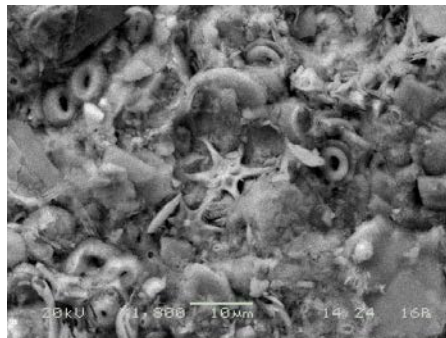
Discoaster variabilis (VEM, 10.000-x povečava).

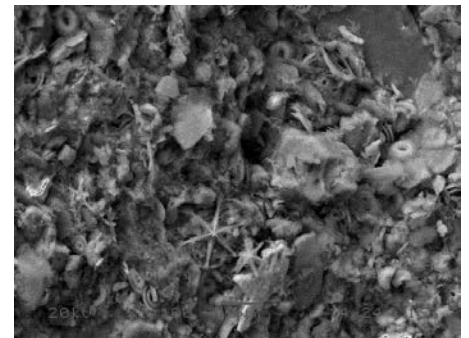
Pontosphaera multipora (VEM, 10.000-x povečava).

Kokolitofore so kozmopolitski morski organizmi, za katere je značilna hitra evolucija. Zato in zaradi izredne pogostosti so ena od najbolj uporabnih skupin za biostatigrafijo – datiranje sedimentnih kamnin na podlagi sestave fosilnih združb. Poleg datacije sedimentov so haptofiti tudi predmet paleoklimatskih in klimatskih študij, saj sestava planktonskih in fosilnih združb odraža fizikalne in kemične parametre okolja, v katerem so nastale.

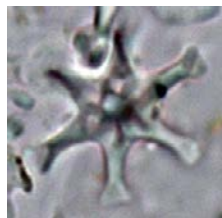
Priložene slike prikazujejo nanofosile iz Slovenskih goric, ki so nastali pred 13,5 milijona let v toplim morju – Centralni Paratetidi. Zaradi izredne majhnosti lahko kokolite pod svetlobnim mikroskopom (SM) opazujemo samo pri 1.000-x povečavi, slike pa so nekoliko neostre. Za bolj ostre slike potrebujemo vrstični elektronski mikroskop (VEM). *

Površina laporovca, bogatega z nanofosili (VEM, 1.800-x povečava).

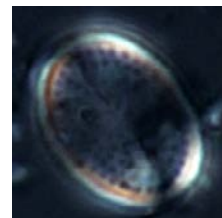
Površina laporovca, bogatega z nanofosili (VEM, 1.100-x povečava).

Discoaster variabilis (SM).

Lithostromation perdurum (SM).

Pontosphaera discopora (SM).

Discoaster deflandrei (SM).